



P9\_TA(2023)0483

## **Fronteks – w oparciu o dochodzenie wyjaśniające przeprowadzone przez grupę roboczą komisji LIBE ds. kontroli Fronteksu**

**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 14 grudnia 2023 r. w sprawie Fronteksu w oparciu o dochodzenie wyjaśniające przeprowadzone przez grupę roboczą komisji LIBE ds. kontroli Fronteksu (2023/2729(RSP))**

(C/2024/4184)

*Parlament Europejski,*

- uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka z 1948 r.,
- uwzględniając Konwencję ONZ dotyczącą statusu uchodźców z 1951 r. oraz jej protokół dodatkowy z 1967 r.,
- uwzględniając rozdział V prawidło 33 Międzynarodowej konwencji o bezpieczeństwie życia na morzu (konwencja SOLAS) dotyczące sytuacji kryzysowych: wnioski i procedury;
- uwzględniając rozdziały 4 i 5 Międzynarodowej konwencji o poszukiwaniu i ratownictwie morskim (konwencja SAR) dotyczące procedur operacyjnych,
- uwzględniając europejską konwencję praw człowieka,
- uwzględniając art. 1, art. 2 ust. 1, art. 3, art. 6, art. 18, art. 19 i art. 24 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej,
- uwzględniając art. 67 ust. 1, art. 77 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 656/2014 z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiające zasady ochrony zewnętrznych granic morskich w kontekście współpracy operacyjnej koordynowanej przez Europejską Agencję Zarządzania Współpracą Operacyjną na Granicach Zewnętrznych państw członkowskich Unii Europejskiej <sup>(1)</sup>,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej oraz uchylenia rozporządzeń (UE) nr 1052/2013 i (UE) 2016/1624 <sup>(2)</sup>,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 14 marca 2023 r. ustanawiający wieloletnią politykę strategiczną w zakresie europejskiego zintegrowanego zarządzania granicami (COM(2023)0146),
- uwzględniając sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nr 08/2021,
- uwzględniając sprawozdanie końcowe Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych z dnia 31 stycznia 2022 r. w sprawie poważnych nadużyć we Fronteksie oraz wnioski z tego sprawozdania,
- uwzględniając decyzję Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawie OI/4/2021/MHZ dotyczącą sposobu, w jaki Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex) wypełnia obowiązki związane z prawami podstawowymi i zapewnia rozliczalność w odniesieniu do swoich zwiększonych kompetencji,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 19 maja 2021 r. w sprawie ochrony praw człowieka i zewnętrznej polityki migracyjnej UE <sup>(3)</sup>,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 14 kwietnia 2021 r. zatytułowany „Strategia UE w zakresie zwalczania handlu ludźmi na lata 2021–2025” (COM(2021)0171),

<sup>(1)</sup> Dz.U. L 189 z 27.6.2014, s. 93.

<sup>(2)</sup> Dz.U. L 295 z 14.11.2019, s. 1.

<sup>(3)</sup> Dz.U. C 15 z 12.1.2022, s. 70.

- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 29 września 2021 r. zatytułowany „Odnowiony unijny plan działania na rzecz zwalczania przemytu migrantów na lata 2021-2025” (COM(2021)0591),
  - uwzględniając swoją decyzję (UE, Euratom) 2021/1613 z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej za rok budżetowy 2019 <sup>(4)</sup>, w której odroczono decyzję o udzieleniu absolutorium,
  - uwzględniając swoją decyzję (UE) 2022/1808 z dnia 4 maja 2022 r. w sprawie zamknięcia ksiąg dochodów i wydatków Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex) za rok budżetowy 2020 <sup>(5)</sup>, w której odroczono decyzję o udzieleniu absolutorium
  - uwzględniając swoją decyzję z dnia 18 października 2022 r. w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex) za rok budżetowy 2020 <sup>(6)</sup>, w której odmówiono udzielenia absolutorium dyrektorowi wykonawczemu Fronteksu,
  - uwzględniając swoją decyzję z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej za rok budżetowy 2021 <sup>(7)</sup>,
  - uwzględniając raport niezależnej misji informacyjnej ONZ ds. Libii z dnia 27 marca 2023 r. (A/HRC/52/83),
  - uwzględniając dokument roboczy z dnia 14 lipca 2021 r. pt. „Sprawozdanie z dochodzenia wyjaśniającego w sprawie Fronteksu w związku z zarzucanymi naruszeniami praw podstawowych”, sporządzone przez grupę roboczą ds. kontroli Fronteksu w Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (LIBE) oraz zawarte w nim zalecenia,
  - uwzględniając wyrok Sądu z dnia 6 września 2023 r. w sprawie T-600/21 WS i in. przeciwko Frontex <sup>(8)</sup>,
  - uwzględniając art. 132 ust. 2 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że w 2021 r. w obrębie komisji LIBE utworzono grupę roboczą ds. kontroli Fronteksu w celu monitorowania wszystkich aspektów funkcjonowania Fronteksu, w tym zwiększenia jego roli w zintegrowanym zarządzaniu granicami i przeznaczonych na to zasobów, prawidłowego stosowania unijnego dorobku prawnego i wykonywania przez Agencję rozporządzeń (UE) 2019/1896 i (UE) nr 656/2014;
- B. mając na uwadze, że grupie roboczej ds. kontroli Fronteksu powierzono przeprowadzenie dochodzenia wyjaśniającego i zebranie wszystkich istotnych informacji i dowodów dotyczących zarzucanych naruszeń praw podstawowych, w których Agencja brała udział, których była świadoma lub w sprawie których nie podjęła działań, oraz wewnętrznego zarządzania Agencją, w tym procedur zgłaszania i rozpatrywania skarg, a także przejrzystości i rozliczalności Agencji względem Parlamentu Europejskiego; mając na uwadze, że w lipcu 2021 r. grupa robocza ds. kontroli Fronteksu przyjęła sprawozdanie zawierające 42 szczegółowe zalecenia dla Agencji, jej zarządu, Komisji, państw członkowskich i Rady;
- C. mając na uwadze, że w odpowiedzi na sprawozdanie grupy roboczej ds. kontroli Fronteksu Agencja i jej zarząd poczynili starania, aby wdrożyć zalecenia grupy, i zgłosili, że do tej pory wdrożyli 36 z tych zaleceń; mając na uwadze, że na wdrożenie nadal oczekuje niewielka liczba zaleceń, w tym zalecenia dotyczące działań Fronteksu w Grecji i na Węgrzech, lepszej ochrony sygnalistów, zgłaszania sytuacji wyjątkowych w ramach mechanizmu zgłaszania poważnych incydentów, komunikacji z rządami krajowymi i odpowiedniego rozpatrywania zarzutów o naruszenia praw podstawowych przez państwa członkowskie;

<sup>(4)</sup> Dz.U. L 340 z 24.9.2021, s. 324.

<sup>(5)</sup> Dz.U. L 258 z 5.10.2022, s. 416.

<sup>(6)</sup> Dz.U. L 45 z 14.2.2023, s. 13.

<sup>(7)</sup> Teksty przyjęte, P9\_TA(2023)0165.

<sup>(8)</sup> Wyrok TSUE z dnia 6 września 2023 r. w sprawie T-600/21, WS i in. przeciwko Frontex, ECLI:EU:T:2023:492.

- D. mając na uwadze, że w sprawozdaniu OLAF-u z dnia 15 lutego 2022 r. ujawniono rażąco niewłaściwe zachowanie i inne przewinienia trzech pracowników Agencji, w tym byłego dyrektora wykonawczego, oraz trzy inne kluczowe kwestie, a mianowicie fakt, że urzędnikowi ds. praw podstawowych uniemożliwiono dostęp do informacji operacyjnych, fakt, że urzędnika ds. praw podstawowych nie wyznaczono do prowadzenia spraw związanych ze zgłoszeniami poważnych incydentów obejmujących zarzuty naruszenia praw podstawowych, oraz fakt, że pracownicy, którzy zgłaszali poważne incydenty przełożonym, zostali zignorowani przez osoby będące przedmiotem dochodzenia OLAF-u; mając na uwadze, że nastąpiło znaczne opóźnienie w udzieleniu posłom do Parlamentu Europejskiego oraz urzędnikowi ds. praw podstawowych dostępu do sprawozdania OLAF-u; mając na uwadze, że decyzja o nieudostępnieniu niezwłocznie Parlamentowi sprawozdania OLAF-u dotyczącego Fronteksu oznacza nierespektowanie uprawnień Parlamentu do demokratycznej kontroli nad odpowiedzialnością Agencji za naruszenia praw człowieka; mając na uwadze, że pomimo wielokrotnych wezwań, z uwagi na wątpliwości prawne związane z prawami proceduralnymi zainteresowanych osób, sprawozdanie opublikowano dopiero 31 października 2022 r., a w tym roku oczekuje się dwóch dodatkowych sprawozdań OLAF-u na temat Fronteksu;
- E. mając na uwadze, że poważne problemy mające wpływ na mechanizmy nadzoru wewnętrznego Fronteksu oraz poważne niedociągnięcia Agencji dotyczące ochrony praw podstawowych osób ubiegających się o azyl i migrantów, przejrzystości, ochrony danych i zarzutów molestowania seksualnego i niewłaściwego administrowania we Fronteksie spowodowały, że Parlament Europejski odmówił udzielenia absolutorium z wykonania budżetu Agencji na 2020 r.;
- F. mając na uwadze, że Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) orzekł, iż wydane przez władze węgierskie decyzje nakazujące powrót nie są zgodne z dyrektywą 2008/115/WE i Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej i że kraj ten uchybił zobowiązaniom państwa członkowskiego na mocy dyrektywy 2013/32/UE oraz dyrektywy 2013/33/UE<sup>(\*)</sup>; mając na uwadze, że Frontex przeprowadził kontrole i ustalił, że Agencja nigdy nie była zaangażowana w operacje powrotowe związane z węgierskimi przepisami prawnymi uznanymi przez TSUE za niezgodne z prawem UE (węgierska ustawa krajowa nr LXXXIX z 2007 r. i nr LVIII z 2020 r.); mając na uwadze, że Agencja wymaga od Węgier szczegółowych zobowiązań dotyczących stosowanych procedur, kiedy kraj ten zwraca się do Fronteksu o wsparcie; mając na uwadze, że Frontex zwrócił się również oficjalnie do Węgier o systematyczne przekazywanie wszystkich dostępnych sprawozdań sporządzanych przez prokuraturę Węgier, która jest organem odpowiedzialnym za monitorowanie zatrzymań i przymusowych powrotów obywateli państw trzecich;
- G. mając na uwadze, że krajowe instytucje praw człowieka, organy Rady Europy, Biuro UNHCR, media i organizacje pozarządowe wydały kolejne sprawozdania dotyczące zarzutów zwracania i innych poważnych naruszeń praw podstawowych obejmujących przemoc wobec migrantów na zewnętrznych granicach lądowych i morskich UE, w tym w kontekście wspólnych operacji nadzorowania granic, w których Frontex brał udział; mając na uwadze, że do Sądu wniesiono cztery skargi przeciwko Fronteksowi związane z zarzutami zwracania, z czego dwie zostały uznane za niedopuszczalne, a w sprawie dwóch pozostałych toczy się obecnie postępowanie;
- H. mając na uwadze, że w następstwie opinii i zaleceń urzędnika ds. praw podstawowych dotyczących jego oceny sytuacji w Grecji, w tym opinii z dnia 1 września 2022 r., w której stwierdził, że „potwierdzone zarzuty naruszeń praw człowieka w Grecji osiągnęły poziom spełniający warunki uruchomienia art. 46 ust. 4 rozporządzenia w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej”, była tymczasowa dyrektor wykonawcza ustanowiła grupę roboczą i zaangażowała się w dialog z władzami greckimi na temat działań operacyjnych prowadzonych w Grecji; mając na uwadze, że w następstwie tych dyskusji władze greckie sporządziły plan wdrożenia zabezpieczeń w zakresie praw podstawowych; mając na uwadze, że w 36. sprawozdaniu dla zarządu z marca 2023 r. urzędnik ds. praw podstawowych dostrzegł wysiłki podjęte przez władze greckie i wsparcie przez Agencję działań mających zaradzić kwestiom naruszania praw człowieka, ale pomimo planu działania nadal formułowane są zarzuty zwracania, któremu towarzyszy niewłaściwe traktowanie migrantów; mając na uwadze, że na posiedzeniu zarządu w czerwcu 2023 r. urzędnik ds. praw podstawowych podkreślił raz jeszcze, że w pełni spełnione są warunki uruchomienia art. 46, oraz zalecił, by zawieszono działania w Grecji i wznowiono je dopiero po przywróceniu relacji z władzami greckimi opartej na zaufaniu i aby w międzyczasie Frontex utrzymał obecność na miejscu w tym kraju;
- I. mając na uwadze, że w wyroku z 30 czerwca 2022 r. TSUE orzekł, iż przepisy litewskie pozwalające na odmowę udzielenia ochrony międzynarodowej i automatyczne zatrzymywanie osób ubiegających się o taką ochronę jedynie na podstawie tego, że nielegalnie przekroczyły granicę, są niezgodne z prawem Unii; mając na uwadze, że od lipca 2022 r. Frontex nie bierze już udziału w nadzorowaniu granic na Litwie ani nie wspiera Litwy w tym procesie; mając na uwadze, że Agencja utrzymała wspólną operację Terra na Litwie i jej funkcjonariusze pracują przy kontrolach granicznych i powrotach nawet po wydaniu wyroku TSUE;

(\*) Wyrok TSUE z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie C -808/18 Komisja Europejska przeciwko Węgrom.

- J. mając na uwadze, że w opinii z 2023 r. dotyczącej udzielenia Agencji absolutorium za 2021 r. komisja LIBE wyraziła zaniepokojenie doniesieniami, że wdrożenie programu przetwarzania danych osobowych na potrzeby analizy ryzyka (PeDRA) doprowadziło do naruszającego prywatność gromadzenia przez Frontex od migrantów i uchodźców danych osobowych, które zasiliły bazy danych karnych Europolu; mając na uwadze, że według Agencji projekt ten był realizowany w latach 2015–2017; mając na uwadze, że po otrzymaniu opinii Europejskiego Inspektora Ochrony Danych (EIOD) w sprawie decyzji zarządu nr 56/2021, 68/2021 i 69/2021 inspektor ochrony danych Agencji sporządził plan działania dotyczący wdrożenia zaleceń EIOD; mając na uwadze, że decyzja zarządu nr 56/2021 została zmieniona w marcu 2023 r.;
- K. mając na uwadze, że w 36. sprawozdaniu dla zarządu urzędnik ds. praw podstawowych odniósł się do rosnącego zaniepokojenia co do Bułgarii, w tym do zarzutów dotyczących niezgodnych z prawem powrotów (zawracania), którym towarzyszy niewłaściwe traktowanie migrantów podczas zatrzymywania przez władze krajowe, i podkreślił konieczność przeprowadzenia przez władze krajowe skutecznych i bezstronnych dochodzeń;
- L. mając na uwadze, że Agencja przechodzi proces transformacji: w czerwcu 2021 r. urząd objął nowy urzędnik ds. praw podstawowych Fronteksu; pod koniec 2021 r. i na początku 2022 r. po raz pierwszy w historii Agencji urząd objęło troje zastępców dyrektora wykonawczego; w kwietniu 2022 r. rozpoczęła się kadencja nowego przewodniczącego zarządu; w następstwie dochodzenia przeprowadzonego przez Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) w sprawie nieprawidłowego zarządzania Agencją w kwietniu 2022 r. dyrektor wykonawczy ustąpił ze stanowiska, po czym zarząd Fronteksu powierzył jednemu z zastępców dyrektora wykonawczego kierowanie Agencją jako tymczasowy dyrektor wykonawczy; nowy dyrektor wykonawczy został powołany w grudniu 2022 r. i objął urząd w marcu 2023 r.;
- M. mając na uwadze, że w rezolucji <sup>(10)</sup> w sprawie udzielenia Agencji absolutorium za 2021 r.1 Parlament odnotował kroki podjęte przez Agencję w celu ulepszenia kultury zarządzania i promowania dobrostanu pracowników, w tym decentralizację procesu decyzyjnego, aby rozdzielić obowiązki i odpowiedzialność za decyzje, zachęcanie do otwartego dialogu na posiedzeniach kierownictwa Agencji, opracowanie kompleksowej strategii komunikacji wewnętrznej, wzmocnienie zespołu ds. komunikacji wewnętrznej oraz rozszerzenie sieci zaufanych doradców;
- N. mając na uwadze, że rola Fronteksu w praktycznej i operacyjnej współpracy z państwami trzecimi, w tym Bałkanami Zachodnimi, Mołdawią i Marokiem, znacząco się zwiększyła, m.in. w dziedzinie powrotów i readmisji, zwalczania handlu ludźmi, organizacji szkoleń oraz udzielania pomocy operacyjnej i technicznej organom państw trzecich do celów zarządzania granicami i kontroli granicznej, prowadzenia operacji lub wspólnych operacji na granicach zewnętrznych UE lub na terytoriach państw trzecich oraz delegowania oficerów łącznikowych do państw trzecich;
- O. mając na uwadze, że Komisja prowadzi obecnie negocjacje w sprawie znaczącego poszerzenia kompetencji Agencji w sąsiedztwie UE przez zawieranie nowych lub ulepszonych umów o statusie z Macedonią Północną, Albanią, Czarnogórą, Serbią, Bośnią i Hercegowiną oraz Mołdawią;
- P. mając na uwadze, że Komisja prowadzi obecnie negocjacje z rządami Senegal i Mauretanii z myślą o zawarciu z tymi krajami umów o statusie; mając na uwadze, że byłyby to pierwsze umowy o statusie z państwami trzecimi spoza Europy;
- Q. mając na uwadze, że 20 marca 2023 r. Rada postanowiła przedłużyć do marca 2025 r. mandat operacji EUNAVFOR MED IRINI prowadzonej w ramach unijnej WPBiO, która ma między innymi wspierać budowanie zdolności i szkolenie straży przybrzeżnej i marynarki libijskiej; mając na uwadze, że Frontex współpracuje z tą operacją; mając na uwadze, że zasoby Fronteksu przekazują libijskiemu morskemu ratowniczemu centrum koordynacyjnemu informacje na temat osób znajdujących się w niebezpieczeństwie na morzu; mając na uwadze, że w swoim sprawozdaniu A/HRC/52/83 niezależna misja wyjaśniająca ONZ w Libii wyraziła głębokie zaniepokojenie udziałem podmiotów libijskich w przestępstwach wobec ludzkości i poważnych naruszeniach praw człowieka względem migrantów;
- R. mając na uwadze, że zgodnie z konwencją SAR „każda władza lub ogniwo organizacji poszukiwań i ratownictwa, mające podstawy przypuszczać, że statek znajduje się w stanie zagrożenia, powinny jak najprędzej przekazać wszystkie dostępne informacje do zainteresowanego ratowniczego ośrodka koordynacyjnego lub ratowniczego ośrodka pomocniczego”;

<sup>(10)</sup> Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 10 maja 2023 r. zawierająca uwagi stanowiące integralną część decyzji w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej za rok budżetowy 2021 (teksty przyjęte, P9\_TA (2023)0165).

- S. mając na uwadze, że Komisja jest zobowiązana przeprowadzić do 5 grudnia 2023 r. ewaluację Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej i ocenić, czy zasady działają zgodnie z zamierzeniami; mając na uwadze, że Komisja jest zobowiązana przeprowadzić do 31 grudnia 2023 r. przegląd stałej służby Fronteksu i ocenić jej całkowitą liczebność i skład;
1. podkreśla potrzebę istnienia skutecznej i dobrze funkcjonującej Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej, która będzie w stanie wspierać państwa członkowskie w efektywnym zarządzaniu wspólnymi granicami zewnętrznymi Unii Europejskiej oraz w zapewnianiu zintegrowanego zarządzania granicami przy pełnym poszanowaniu praw podstawowych;
2. podkreśla, że budżet Agencji znacznie się zwiększył – z około 114 mln EUR w 2015 r. do około 750 mln EUR w 2022 r.; dodaje ponadto, że zmiana mandatu Agencji w 2016 i 2019 r. wiązała się ze znacznym zwiększeniem obowiązków i kompetencji Agencji, w tym liczby personelu i wyposażenia technicznego; podkreśla, że takiemu zwiększeniu odpowiedzialności i budżetu Agencji musi towarzyszyć odpowiedni wzrost rozliczalności i przejrzystości oraz wzmożona kontrola przestrzegania przez Agencję prawa Unii;

### **Zmiany w kierownictwie Agencji**

3. zauważa, że w ostatnich dwóch latach Agencja dokonała istotnych zmian w kierownictwie, które obejmują nowego urzędnika ds. praw podstawowych, nowego przewodniczącego zarządu, troje nowych zastępców dyrektora wykonawczego i nowego dyrektora wykonawczego; oczekuje, że zmiany w kierownictwie przyniosą niezbędną zmianę w kulturze organizacji w odniesieniu do poszanowania zasad i wartości Unii, w szczególności praw podstawowych, a także w odniesieniu do przejrzystości i skuteczności procedur wewnętrznych oraz większej rozliczalności względem Parlamentu i Rady zgodnie z obowiązującymi ramami prawnymi; uważa, że mogłoby to dodatkowo zwiększyć zdolność Agencji do wykonywania powierzonych jej zadań; z zadowoleniem przyjmuje już wdrożone środki mające na celu poprawę kultury zarządzania oraz zwiększenie uczciwości i rozliczalności w Agencji; apeluje do nowego kierownictwa o przeprowadzenie niezbędnych głębokich reform, a do zarządu – aby ocenił, jak może zwiększyć zaangażowanie i kontrolę nad sposobem funkcjonowania Agencji;
4. uważa, że o potrzebie zmian w kulturze Agencji świadczy drugie dochodzenie Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) w sprawie praktyk zarządzania w Agencji, które jest w toku, choć od zamknięcia pierwszego upłynęło zaledwie dziewięć miesięcy;

### **Procedura mianowania dyrektora wykonawczego**

5. wyraża rozczarowanie, że w trakcie procedury mianowania jeden z kandydatów zaproponowanych na stanowisko dyrektora wykonawczego Agencji był przedmiotem zainteresowania w drugim trwającym dochodzeniu OLAF, o czym posłowie do Parlamentu nie mieli wiedzy;
6. zwraca uwagę na fakt, że Komisja, zarząd i OLAF nie podzieliły się tymi informacjami z Parlamentem, mimo że grupa robocza ds. kontroli Fronteksu podkreślała, jak kwestie związane z poufnością utrudniły sprawowanie przez Parlament demokratycznej kontroli, i wystąpiła do Komisji z konkretnym wnioskiem o regularne informowanie jej o wszelkich działaniach lub inicjatywach, które mogłyby mieć wpływ na prawa podstawowe; uważa, że niepowodzenie to stanowi naruszenie zasady lojalnej współpracy, która reguluje stosunki między instytucjami, agencjami, organami i urzędami Unii;

### **Wdrożenie zalecenia grupy roboczej**

7. docenia wysiłki Agencji na rzecz wdrożenia 36 z 42 zaleceń FSWG oraz wymierne postępy poczynione w tym zakresie; na podstawie zaleceń grupy roboczej zaleca podjęcie następujących dalszych konkretnych działań:
- Agencja powinna zadbać o to, by z urzędnikiem ds. praw podstawowych konsultowano się na wczesnym etapie opracowywania planów operacyjnych, by miał on dość czasu na przedstawienie opinii i dysponował ustalonymi metodami i kanałami umożliwiającymi podjęcie dalszych kroków w przypadku zignorowania jego opinii;

- do każdego planu operacyjnego należy włączyć przejrzysty mechanizm sprawozdawczy, w którym przyjmujące państwo członkowskie uwzględni zasoby wykorzystywane w obszarze operacyjnym, niezależnie od sposobu ich finansowania; plany operacyjne powinny również gwarantować zespołom Fronteksu dostęp do wszystkich zasobów uczestniczących we wspólnych operacjach, istotnych informacji i lokalizacji na obszarze operacyjnym; przyznaje, że Agencja nie może osiągnąć tego sama, ponieważ potrzebna jest zgoda zainteresowanych państw członkowskich;
- należy ustanowić formalne gwarancje w celu zapewnienia, aby przepisy i zabezpieczenia dotyczące ochrony sygnalistów miały zastosowanie do oddelegowanych ekspertów krajowych, stażystów, pracowników tymczasowych i pracowników miejscowych;
- Agencja powinna kontynuować pełne wdrożenie zaległych zaleceń, które sama uznaje za jeszcze niezrealizowane;

### **Przejrzystość i kontrola**

8. odnotowuje niedawne wysiłki nowego dyrektora wykonawczego na rzecz przedstawienia Parlamentowi i Radzie aktualnego przeglądu działań Fronteksu z wykorzystaniem nowego narzędzia sprawozdawczego zwanego „tablicą wskaźników”;

9. uznaje ogólne domniemanie nieujawniania publicznego dostępu do dokumentów związanych z toczącymi się dochodzeniami OLAF-u<sup>(11)</sup>; ponawia apel o upublicznianie sprawozdań OLAF-u dotyczących Agencji, jeżeli za ujawnieniem informacji przemawia nadrzędny interes publiczny oraz, we wszystkich przypadkach, o zapewnienie właściwym posłom do Parlamentu dostępu do takich sprawozdań w rozsądnym terminie, aby umożliwić im skuteczne sprawowanie kontroli demokratycznej i pociągnięcie Agencji do odpowiedzialności za jej działania; uważa, że należy przeprowadzić przegląd obowiązujących przepisów w celu zapewnienia, aby Parlament był w pełni informowany o swojej roli decydenta i współprzewodawcy, w szczególności w odniesieniu do jego uprawnień budżetowych;

10. popiera zalecenie Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich<sup>(12)</sup>, zgodnie z którym Frontex powinien przyjąć bardziej proaktywne podejście do przejrzystości, aby zapewnić większą rozliczalność swoich działań; popiera najnowsze zalecenia Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczące praktyk Agencji w zakresie rozpatrywania wniosków o dostęp do dokumentów, w przypadku gdy uzna, że wnioski te są nieprecyzyjne, lub gdy dotyczą one dużej liczby dokumentów lub obszernych dokumentów<sup>(13)</sup>;

11. zachęca przewodniczących zarządu, aby dalej zapraszali obserwatorów Parlamentu na posiedzenia oraz aby rozważyli rozszerzenie zaproszeń na wszystkie punkty porządku obrad, w tym punkty rozpatrywane przy drzwiach zamkniętych, i aby dalej dostarczali wszystkie dokumenty potwierdzające, bez wyjątku i w razie potrzeby w sposób poufny;

### **Ciągłe obawy dotyczące praw podstawowych**

12. przyjmuje do wiadomości, że pomimo znacznych opóźnień w spełnieniu wymogów zaktualizowanego mandatu Agencja ma wreszcie 46 obserwatorów praw podstawowych; zauważa, że 31 obserwatorów praw podstawowych zatrudniono na szczeblu administratora (AD); nadal podkreśla, że tych obserwatorów, których zatrudniono w niższej grupie zaszerogowania jako asystentów (AST), należy jak najszybciej awansować na szczebel AD, stosując odpowiednie procedury; zwraca uwagę, że na podstawie zaktualizowanego mandatu Agencji liczba obserwatorów praw podstawowych powinna nadal rosnąć wraz ze wzrostem ogólnej wielkości stałej służby; oczekuje w związku z tym szczegółowych informacji na temat planów Agencji dotyczących zwiększenia liczby obserwatorów praw podstawowych, wraz z oceną urzędnika ds. praw podstawowych dotyczącą oszacowania niezbędnej liczby takich obserwatorów;

<sup>(11)</sup> Sąd orzekł, że „upubliczniony na podstawie [rozporządzenia (WE) nr 1049/2001] dostęp do dokumentów zgromadzonych w aktach OLAF-u, w sytuacji gdy dochodzenie prowadzone przez ten urząd wciąż się toczy, mógłby co do zasady zagrazać prawidłowemu przebiegowi dochodzenia”; Wyrok Sądu w sprawie T-110/15 z dnia 26 maja 2016 r., IMG przeciwko Komisji, pkt 33, ECLI:EU:T:2016:322.

<sup>(12)</sup> Sprawa OI/4/2021/MHZ.

<sup>(13)</sup> Sprawa OI/4/2022/PB.

13. wyraża głębokie zaniepokojenie poważnymi i utrzymującymi się zarzutami stawianymi władzom greckim w związku z zawracaniem migrantów i przemocą wobec nich; jest przekonany, że poszanowanie zasad i wartości Unii musi być warunkiem *sine qua non* zaangażowania Fronteksu we wspólną operację z państwem członkowskim; jest ponadto przekonany, że jeżeli państwo członkowskie nie będzie w stanie przestrzegać tych zasad i wartości, Agencja powinna ograniczyć skalę operacji i ukierunkować je na działania monitorujące w świetle art. 46 jej mandatu, zachowując jednocześnie obecność na miejscu, aby nie pozostawiać próżni; ubolewa, że do tej pory Agencja nie ograniczyła ani nie zmieniła celu swoich operacji w Grecji;

14. odnotowuje dochodzenie z inicjatywy własnej wszczęte przez Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich w celu wyjaśnienia roli Fronteksu w operacjach poszukiwawczo-ratowniczych na Morzu Śródziemnym, po tym jak 14 czerwca 2023 r. setki osób utonęły u wybrzeży Grecji; zauważa, że po wypadku statku Agencja wydała oświadczenie zawierające ramy czasowe i jej wersję wydarzeń; oczekuje, że Agencja będzie w pełni współpracować podczas dochodzenia, w tym zapewni dostęp do swoich aktywów, jeśli otrzyma taki wniosek;

15. z zadowoleniem przyjmuje decyzję Agencji o ograniczeniu działalności na Litwie podjętą w lipcu 2022 r. w świetle wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) z 30 czerwca 2022 r. w odniesieniu do litewskiej ustawy i dekretów w sprawie azylu i migracji<sup>(14)</sup>; zauważa, że Agencja nadal dysponuje funkcjonariuszami na miejscu wspierającymi organy krajowe w zakresie odpraw granicznych na wybranych przejściach granicznych i pomagającymi w działaniach związanych z powrotami na Litwie; zaleca, aby Agencja przyjęła bardziej proaktywne podejście do ochrony zasad i wartości Unii zgodnie z orzeczeniami TSUE;

16. przypomina, że chociaż Agencja wycofała się z działalności na Węgrzech w styczniu 2021 r. w następstwie jasnego orzeczenia TSUE z grudnia 2020 r.<sup>(15)</sup>, nadal wspiera władze węgierskie w przeprowadzaniu powrotów; ponawia apel grupy roboczej do dyrektora wykonawczego o natychmiastowe zawieszenie wsparcia dla operacji związanych z powrotami z Węgier;

### **Działania poszukiwawczo-ratownicze**

17. odnotowuje, że do kompetencji Agencji należy zapewnienie lepszej orientacji sytuacyjnej w obszarze morskim oraz przekazywanie tych informacji właściwym organom odpowiedzialnym za operacje poszukiwawczo-ratownicze; zwraca uwagę na swoje stanowisko, zgodnie z którym wszystkie podmioty w regionie Morza Śródziemnego powinny proaktywnie przekazywać informacje oraz, w stosownych przypadkach, komunikaty mayday dotyczące osób znajdujących się w niebezpieczeństwie na morzu organom odpowiedzialnym za operacje poszukiwawczo-ratownicze oraz, w stosownych przypadkach, wszelkim statkom znajdującym się w pobliżu, które mogłyby natychmiast zaangażować się w działania poszukiwawczo-ratownicze<sup>(16)</sup>; przypomina o wynikającym z międzynarodowego prawa morskiego obowiązku udzielenia pomocy osobom znajdującym się w niebezpieczeństwie na morzu i przetransportowania ich do najbliższego bezpiecznego portu; zauważa, że rozporządzenie (UE) nr 656/2014 ustanawiające zasady ochrony zewnętrznych granic morskich w kontekście współpracy operacyjnej koordynowanej przez Frontex określa zasady udziału Agencji w operacjach poszukiwawczo-ratowniczych; podkreśla, że Agencja mogłaby zrobić więcej dla zwiększenia zdolności UE i państw członkowskich do prowadzenia operacji poszukiwawczo-ratowniczych, w szczególności inwestując w odpowiednie aktywa na potrzeby takich operacji;

18. zwraca uwagę, że Parlament już wcześniej wyraził opinię, że stała, zdecydowana i skuteczna reakcja UE w dziedzinie operacji poszukiwawczo-ratowniczych na morzu ma kluczowe znaczenie dla zapobiegania rosnącej liczbie przypadków śmiertelnych wśród migrantów próbujących przedostać się przez Morze Śródziemne<sup>(17)</sup>; jest nadal przekonany, że Agencja mogłaby odegrać kluczową rolę w bardziej proaktywnej reakcji UE i państw członkowskich na działania poszukiwawcze i ratownicze, zwłaszcza na Morzu Śródziemnym, oraz na walkę z przemytnikami i handlarzami ludźmi;

<sup>(14)</sup> Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 30 czerwca 2022 r., M.A. przeciwko Valsybès sienos apsaugos tarnyba, C-72/22PPU, ECLI:EU:C:2022:505.

<sup>(15)</sup> Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 17 grudnia 2020 r., Komisja przeciwko Węgrom, C-808/18, ECLI:EU:C:2020:1029.

<sup>(16)</sup> Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 13 lipca 2023 r. w sprawie potrzeby podjęcia przez UE działań poszukiwawczo-ratowniczych na Morzu Śródziemnym (Teksty przyjęte, P9\_TA(2023)0293).

<sup>(17)</sup> Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 12 kwietnia 2016 r. w sprawie sytuacji na Morzu Śródziemnym i potrzeby całościowego podejścia UE do problematyki migracji (Dz.U. C 58 z 15.2.2018, s. 9).

19. uważa, że nieprowadzenie misji poszukiwawczo-ratowniczych na szczeblu UE oraz niezapewnianie zdolności poszukiwawczo-ratowniczych przez państwa członkowskie sprawiły, że luki w zapewnianiu takich zdolności są wypełniane przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego i organizacje pozarządowe; jest zaniepokojony rosnącą liczbą prób kryminalizacji takich działań, co dodatkowo ogranicza możliwości ratowania osób znajdujących się w niebezpieczeństwie na morzu;

20. odnotowuje wnioski urzędnika ds. praw podstawowych, zgodnie z którymi Libii nie można uznać za bezpieczny port, oraz wnioski niezależnej misji rozpoznawczej ONZ w Libii;

#### **Wymiar zewnętrzny**

21. wzywa Komisję, aby przed zakończeniem negocjacji w sprawie umowy o statusie z państwem trzecim przeprowadzała ocenę skutków w zakresie praw podstawowych w odpowiednich dziedzinach objętych umową, aby móc w pełni uwzględnić wpływ współpracy z tym państwem na prawa podstawowe; apeluje do Agencji, aby dzieliła się okresowymi ocenami wspólnych operacji w państwach trzecich oraz ciągle oceniała wpływ i zakres trwających operacji, w tym w odniesieniu do praw podstawowych;

#### **Rosyjska inwazja na Ukrainę i rola Agencji**

22. z zadowoleniem przyjmuje pozytywną rolę, jaką Agencja odegrała we wspieraniu państw członkowskich w radzeniu sobie z dużą liczbą osób przekraczających granice zewnętrzne Unii w początkach rosyjskiej inwazji na Ukrainę od 24 lutego 2022 r.;

23. z zadowoleniem przyjmuje rozmieszczenie przez Agencję około 500 funkcjonariuszy stałej służby wzdłuż wschodniej granicy UE od Finlandii po Rumunię, w tym ponad 350 funkcjonariuszy na granicach UE z Ukrainą; z zadowoleniem przyjmuje również podpisanie umowy o udzielenie dotacji o wartości 12 mln EUR między Fronteksem a ukraińską Państwową Strażą Graniczną w celu wsparcia funkcjonariuszy ukraińskiej straży granicznej w wykonywaniu obowiązków;

24. podkreśla w szczególności rolę, jaką Agencja odgrywa w Mołdawii po przyjęciu umowy o statusie na początku 2022 r., w ramach której rozmieszczono ponad 50 funkcjonariuszy stałej służby, aby pomóc władzom mołdawskim w rozwiązywaniu problemów związanych z zarządzaniem granicami, takich jak handel ludźmi, narkotyki, wykrywanie skradzionych pojazdów, fałszowanie dokumentów i terroryzm;

o  
o o

25. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej, Komisji i Radzie.